

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla dr. Hajdú Gábor ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** I. rendű, dr. Palánki Zsolt ügyvéd által képviselt **II.rendű felperes neve (címe)** II. rendű felperesnek - dr. Papp Erika ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** I. rendű, dr. Jakab Zoltán ügyvéd által képviselt **II.rendű alperes neve (címe)** II. rendű, dr. Papp Erika ügyvéd által képviselt **III.rendű alperes neve(címe)** III. rendű és **IV.rendű alperes neve (címe)** IV. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2010. november hó 9. napján kelt 11.P.20.501/2009/46. sorszámú végzésével kijavított 2010. június hó 23. napján kelt 11.P.20.501/2009/36. sorszámú ítélete ellen az I. és III. rendű alperes által 37. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, az I. és III. rendű alperes által külön felhívásra az államnak fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 1.200.000 (Egymillió-kettőszázezer) Ft-ra **felemeli**. Az I. és III. rendű alperes által fizetendő 10.000.000 (Tízmillió) Ft-os marasztalási összegnek az I-II. rendű felperesek egyetemleges jogosultjai. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi az I. és III. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 600.000 (Hatszáz ezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A **(MB. Kft)** és **(személy 1)** (az I. rendű felperes tagja, a II. rendű felperes beltagja és vezető tisztségviselője) között - az 1990-es évek végén - a

perben nem tisztázott tartalmú gazdasági kapcsolat állt fenn. A **(MB. Kft)** 1999. szeptember 3. napjától kezdődően bérelte a **(helység 1 neve) (hrsz 1)**, **(hrsz 2)** és a **(hrsz 3)** helyrajzi számú, szántó művelésű és kopársáv megnevezésű ingatlanokat. Az előzetes fúrási és anyagvizsgálati eredmények alapján megállapítható volt, hogy ezen területeken külszíni fejtéssel kavics és homok kitermelhető.

(személy 1) 2000 tavaszán újsághirdetést adott fel, melyben a bánya megnyitásához tőkéstársat keresett. A hirdetésre jelentkezett a III. rendű alperes. **(személy 1)** és a III. rendű alperes megállapodtak abban, hogy a bányatelep fektetés, a bányászati jog megszerzése és a bányaüzem beindítása céljából társaságot alapítanak. **(személy 1)** és a III. rendű alperes a 2000. május 15. napján kelt társasági szerződésükkel hozták létre az I. rendű alperest. A **(MB. Kft)**, az I. rendű alperes, valamint a **(helység 1 neve)**-i ingatlanok tulajdonosai a bérleti szerződéseket módosították, az új bérlő az I. rendű alperes lett, aki az ingatlanokat bányászati tevékenység folytatására, halastavak létesítésére és üzemeltetésére vette bérbe 2014. szeptember 1. napjáig. Az I. rendű alperest megalapító tagok megállapodása szerint az ügyintézés és a bányanyitással kapcsolatos hatósági eljárások lefolytatását **(személy 1)** vállalta. A III. rendű alperes az I. rendű alperes nevében eljárva 2000. november 16. napján megbízta **(személy 2)**-t, hogy a korábbiakban felsorolt ingatlanok tekintetében a bányafektetési eljárás során az I. rendű alperes nevében eljárjon.

(személy 2) 2001. április 11. napján nyújtotta be az illetékes bányakapitányságnál a bányatelek fektetési kérelmet. A **(helység 2 neve)**-i Bányakapitányság a 2001. szeptember 27. napján jogerőre emelkedett 3445/2001. számú határozatával **(helység 1 neve)** VI. (bányaüzem) homok, kavics megnevezéssel a **(helység 1 neve) (hrsz 1) (hrsz 2)** és a **(hrsz 3)** helyrajzi szám alatti területekre bányatelket alapított. A határozatban részletesen szabályozta a kitermelési feltételeket.

Az I. rendű alperes tagsága több alkalommal változott, így 2000. július 13. napjától szeptember 18. napjáig **(személy 3)**, majd 2000. december 12. napjától 2002. augusztus 7. napjáig a IV. rendű alperes jogelődje, a **(SZ. Kft.)** volt tag. 2001. május 14. napján **(személy 1)** és **(személy 4)** - a per korábbi III. rendű alperese - megállapodtak abban, hogy **(személy 1)** az I. rendű alperesi társaságban meglévő 37,5 %-os részesedéséből 32,5 %-ot átad **(személy 4)**nak, míg 5 %-ot a IV. rendű alperes jogelődjének. Az átvevők a részesedéssel együtt átvállalták az átadót terhelő és a társasággal szemben fennálló kölcsönöket is. 2001. június 18. napján az I. rendű alperes társasági szerződését módosították, a társaságból **(személy 1)** kilépett, míg abba **(személy 4)** belépett, egyúttal a tagok részesedésének aránya módosult, és sor került a törzstőke felemelésére is. **(személy 4)** korábban a **(MB. Kft.)**-vel állt szerződéses jogviszonyban, mint megbízott. **(személy 4)** az I. rendű alperesi társaságból 2002. január 24. napján kilépett.

Pf.III.20.786/2010/4. szám

(személy 5) mint beltag, **(személy 1)**, mint kültag 2001. április 5. napján kelt társasági szerződésükkel megalapították a II. rendű felperest, melyet 2001. május 22. napján

jegyezték be a cégjegyzékbe. **(személy 1)** 2002. január 23. napjától 2003. november 3. napjáig, majd 2004. október 25. napjától - folyamatosan - a II. rendű felperes beltagja és ugyanezen időszakokban képviselője, vezető tisztségviselője is.

A II. rendű felperes és az I. rendű alperes 2002. január 29. napján együttműködési szerződésnek nevezett megállapodást kötöttek, amelyben megállapították, hogy az I. rendű alperes a hatósági határozatban előírt feltételek teljesítése esetén a **(helység 1 neve)** VI. bányában bányászati tevékenységet folytathat. Az I. rendű alperes a II. rendű felperesre ruházta át a kitermelés kizárólagos jogát, aki 2002. február 15. napjától számított 60 napon belül volt köteles megkezdeni tevékenységét saját költségén. A kizárólagos jog átruházása ellenértékeként a nettó bevétel költségekkel csökkentett 75 %-a illette meg az I. rendű alperest. A szerződést mindkét fél csak indokolt esetben, 6 hónapos felmondási idővel szüntethette meg, azonban a kitermelés megkezdésének napjától számított 5 évig egyik fél sem gyakorolhatta felmondási jogát. Az I. rendű alperes a II. rendű felperesnek átengedte a bányatelek használati jogát.

A szerződést 2002. február hó 20. napján módosították, amely szerint a tevékenység megkezdéséhez szükséges valamennyi engedélyt az I. rendű alperes köteles biztosítani, és a II. rendű felperes csak ezt követően köteles megkezdeni a kitermelési tevékenységet. A felek 2002. február 20. és 2002. április 17. napja között szóban megállapodtak, hogy az I. rendű felperes az engedélyek beszerzésében megbízottként közreműködik. 2002. április 17. napján a felek ismét módosították szerződésüket, megállapították, hogy az engedélyeztetési eljárásban a II. rendű felperes is részt vett, és folyamatosan újabb és újabb problémákkal kellett szembenézniük. Az engedélyek megszerzéséhez szükséges pénzeszközökkel az I. rendű alperes nem rendelkezett, ezért a II. rendű felperes a finanszírozást átvállalta, emiatt módosították az I. rendű alperest megillető részesedés arányát.

Az I. rendű alperes 2002. évben - közelebbről pontosan meg nem határozható időpontban - szóban megbízta a **(GK. Kft)**-t, hogy a bányatelekre vonatkozó környezeti hatástanulmányt készítse el. A megbízott a dokumentációt 2002. júliusában nyújtotta be engedélyeztetés céljából a (...) Környezetvédelmi Felügyelőségre.

A II. rendű felperes 2002. június 4-én megbízta **(személy 2)**et a bányatelek műszaki üzemi tervének elkészítésével, amelyet a megbízott 2002. szeptember hó 4. napján teljesített, a dokumentációt átadta. **(személy 1)**, **(személy 2)** bankszámlájára 2002. augusztus 28. napján 175.000 Ft-ot fizetett be. A II. rendű felperes 2002. október 1. napjával megbízta **(személy 2)**et, hogy a környezetvédelmi eljárásban működjön közre a **(GK. Kft)**. ügyvezetőjével együtt, és abban vegyen részt a megbízó érdekében. A környezetvédelmi

- 4 -

felügyelőség az elkészült hatástanulmányt nem fogadta el, részletes hatásvizsgálatot kért. A részletes hatástanulmányt a **(GK. Kft)**. elkészítette, az I. rendű alperesnek átadta, és a Környezetvédelmi Felügyelőségre 2003. október 13-án benyújtotta.

Időközben a 2002. március hó 14. napján kelt társasági szerződéssel létrehozták az I. rendű felperesi társaságot, amelynek ügyvezetője (jelenleg tagja) **(személy 1)** volt 2003. október 28. napjáig. Az I. rendű alperes és a II. rendű felperes 2002. november 9. napján a

korábbi együttműködési megállapodásukat újból módosították, megállapították, hogy az engedélyeztetés és a tevékenység megkezdése újabb jelentős anyagi vonzattal jár, az I. rendű alperes a szükséges pénzeszközöket biztosítani nem tudta, azt a II. rendű felperes vállalta és kitermelőként a szerződésbe az I. rendű felperes is belépett, aki szintén vállalta a költségek finanszírozását. Erre tekintettel megállapodtak abban, hogy az I. és II. rendű felpereseket a kizárólag kitermelési jog 8 éves határozott időtartamra illeti meg, amely alatt rendes felmondás útján a szerződés nem szüntethető meg. A korábbi rendelkezéseket változatlan tartalommal hatályukban fenntartották.

Az I-II. rendű felperesek és az I. rendű alperes 2003. január 27. napján újból módosították a megállapodásukat rögzítették, hogy a II. rendű felperes finanszírozta a 2001. és 2002. évi könyvelési költségeket, valamint a kitermelés megindításához szükséges költségeket a jövőben ő viseli. A kizárólagos kitermelés jogát 15 évre módosították.

A III. rendű alperes az I. rendű alperes képviselőjében eljárva 2004. április-májusában felkereste a II. rendű felperest, valamint az I-II. rendű felperesek képviselőjében eljáró **(ügyvéd neve)-t**, közölte velük, hogy a bánya működtetése céljából másik befektetőt talált, mindemellett a környezetvédelmi hatástanulmány határidőre nem készült el, megingott a bizalma, ezért a cégiratokat a jogi képviselőtől elvitte.

Az I. rendű alperes a 2004. június hó 2. napján kelt és II. rendű felperesnek címzett levelében az együttműködési szerződést felmondta arra hivatkozással, hogy a II. rendű felperes nem teljesítette szerződéses kötelezettségeit. A környezetvédelmi hatástanulmányok késve készültek el, és a **(GK. Kft)** ügyvezetőjének közlése szerint 2.000.000 Ft összegű tartozás áll fenn.

Az I. rendű felperes és a **(GK. Kft)**. a 2004. július 26. napján kelt okiratukban megállapították, hogy az I. rendű felperes 2003 tavaszán megbízást adott a **(GK. Kft)**-nek a részletes környezeti hatástanulmány elkészítése céljából. A megbízott a szerződést teljesítette és 2004. július 24. napján bemutatta az okiratokat. A megbízottat ezért 2.000.000 Ft + 25 % ÁFA összegű díj illette meg, amelyből 1.000.000 Ft-ot az I. rendű felperes az okirat aláírásakor megfizetett. A **(GK. Kft)**. az I. rendű felperes nevére két számlát állított ki - az 1.000.000 Ft végösszegű 2004. szeptember 3-i fizetési határidejű, az 1.500.000 Ft végösszegű 2004. szeptember 18-i teljesítési határidejű számlákat -, amelyek fizetési módja átutalás volt.

Pf.III.20.786/2010/4. szám

A **(helység 2 neve)**i Bányakapitányság a 2005. május 23. napján kelt 15536/2004. számú határozatával a 2005., 2006., 2007. évre vonatkozó műszaki üzemi tervet jóváhagyta, míg az Országos Környezeti és Vízügyi Felügyelőség 14/5647/19/2004. számú határozatával megadta a bánya működéséhez szükséges környezetvédelmi engedélyt.

A II. rendű alperest a 2005. február 10. napján kelt társasági szerződéssel hozta létre **(személy 6)**, **(személy 7)**, **(személy 8)** és **(személy 9)**. A II. rendű alperest 2005. február 18. napján jegyezték be a cégjegyzékbe.

Az I. és II. rendű alperesek 2005. szeptember 1. napján megállapodtak abban, hogy az I. rendű alperes a II. rendű alperesre ruházza át a **(helység 1 neve)** VI. bánya bányászati jogát. A **(helység 2 neve)**i Bányakapitányság az átruházáshoz a 2005. szeptember 30. napján kelt, 11727/2005. számú határozatával hozzájárult. A II. rendű alperes 2005. októberében vette birtokba a bányát és kezdte meg a bányaművelést. A II. rendű alperes tagjai közül **(személy 6)**, **(személy 7)** és **(személy 8)** - egymás között egyenlő arányban - tulajdonosai a bányatelek részét képező **(helység 1 neve)** **(hrsz 3)** hrsz. alatti ingatlanak.

A bányakapitányság által kiadott engedély által kitermelhető mennyiség alapján a kitermelésből 2005-2008 évben elérhető maximális bevétel 202.148.487 Ft, költség 79.281.672 Ft, így elérhető jövedelem 122.866.814 Ft volt.

Az I. és II. rendű felperesek keresetükben elsődlegesen kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a **(helység 1 neve)** VI. számú bánya kitermelési joga őket illeti meg, kötelezze az I. és II. rendű alpereseket a bányászati tevékenység I. és II. rendű felperesek általi folytatásának tűrésére. Ezen kereseti kérelmükhöz kapcsolódóan elsődlegesen kérték annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes felmondása érvénytelen mindkét felperes vonatkozásában, ugyais az I. rendű alperessel határozott időre szóló és a kizárólagos kitermelés lehetőségét biztosító szerződést kötöttek. Az I. rendű alperes a határozott időtartam alatt nem volt jogosult a szerződés felmondására, ezért az érvénytelen, így a bánya kitermelésének joga a felpereseket illeti meg. Emellett kérték a bíróságtól, állapítsa meg, hogy az I. és II. rendű alperesek között a bányászati jog átruházása tárgyában létrejött szerződés érvénytelen, illetve relatíve hatálytalan. Előadták, hogy a megállapodás értelmében a bányatelek engedélyeztetésével kapcsolatos eljárásokat teljes egészében finanszírozták, ezért került sor a kitermelési jog átruházására, kizárólagos jelleggel. Az engedélyeztetés időszakában az ahhoz szükséges tervek, dokumentációk elkészítését folyamatosan finanszírozták, ezért jogellenesen járt el az I. rendű alperes, amikor nem adta birtokba a területet, illetőleg a II. rendű alperessel a bányászati jog átruházására vonatkozó szerződést kötött. Az I. rendű alperesnek - általánosságban - jogában áll a bányászati jogot bárkire átruházni, azonban a II. rendű alperes, mint induló vállalkozás, semmilyen tekintetben nem vett részt a sóder vagyon kitermelésében, nem volt tapasztalata a bányászatban, a II. rendű alperes sem személyi, sem tárgyi feltételekkel nem rendelkezett a kitermeléshez. Az I. rendű

- 6 -

alperes ellenérték nélkül ruházta át a II. rendű alperesre a bányászati jogot, miközben tartozásait a közsféra felé nem tudta rendezni. Az I. rendű alperes olyan társaságra ruházta át a bányászati jogot, amelyben a hozzátartozója tulajdonos. Mindezen körülmények alapján a bányászati jog átruházására vonatkozó szerződés egyrészt színlelt, miután a feleknek nem volt szerződéskötési szándékuk, a jogügylet önmagában jóerkölcsbe ütközik és jogszabály megkerülésével kötött, ezért semmis. Amennyiben a bányászati jogot átruházó szerződés érvényes, úgy az a felperesek relációjában relatíve hatálytalan. Miután az igényük kielégítési alapján elvonta, a szerződés ingyenes volta mellett a rosszhiszeműség is megállapítható, tekintettel az I. és II. rendű alpereseket alkotó tagok közötti a Ptk. 685/B. §-a szerinti összefonódásra.

Másodlagosan kérték a bíróságot, hogy kártérítés címén kötelezze az I. és II. rendű alpereseket 10.000.000 Ft megfizetésére és ebben a körben a III. és IV. rendű alperesek felelősségének megállapítását, és annak kimondását kérték, hogy amennyiben az I. rendű

alperesi társaság vagyona nem nyújt fedezetet a követelésük kielégítésére, úgy a Gt. 90. § /1/ és /2/ bekezdése alapján a tagok kötelesek helytállni. Az I. rendű alperes szerződést szepteggett, ezért kártérítésre köteles, amely a kitermelés elmaradása miatti elmaradt haszonból áll, ennek összegét 10.000.000 Ft-ban jelölték meg.

A bíróság az alapeljárás során **(személy 4)** - korábbi III. rendű alperessel szemben a pert a felperesek elállása folytán megszüntette.

Az I-II-III-IV. rendű alperesek kérték a kereset elutasítását.

Az I. és III. rendű alperesek ellenkérelmükben kifejtették, hogy az I. és II. rendű felperesekkel létesített jogviszony több, egymástól részben elkülönülő szerződésekből áll. A jogviszony kezdetén a II. rendű felperes vállalta, hogy a bányatelek üzembe helyezéséhez, megnyitásához szükséges szakhatósági engedélyek beszerzése érdekében eljár, az azzal összefüggő ügyintézését lebonyolítja. A komplex jogviszony ezen eleme megbízás, amelytől az I. rendű alperes elállt, tekintve, hogy bizalma megingott, miután hosszú időn keresztül nem látott előrelépést az ügyintézésben. Az elállást jogszerűen gyakorolta, azt mind a két felperes tudomására hozta, a II. rendű felperes felé írásban, az I. rendű felperes felé írásban ugyan nem, de mert ez a cég is **(személy 1)** cége, így az elállásról tudomást szerzett, továbbá az alap jogviszony is csak I. rendű alperes és II. rendű felperes között jött létre. A kitermelési jog átengedése, a bányatelek hasznosításának joga attól a feltételtől függött, hogy az illetékes szakhatóságok engedélyezzék a működést. A megbízási szerződéstől elállásig ez nem következett be, ezért a jogviszony második szakasza, amely vállalkozási jogviszonynak tekinthető, nem lépett hatályba. A felmondás érvénytelenségére alapított valamennyi kereseti kérelem, így a kártérítési igény is megalapozatlan.

A II. rendű alperes a kártérítési igény tekintetében arra hivatkozott, hogy a felperesekkel szerződéses jogviszonyban nem állt, így szerződésszegést nem követhetett el, nem áll fenn a felelőssége. A bányászati jog átruházása mindkét alperes valóságos ügyleti akarata volt, mindketten szerződést akartak kötni, ezért annak színlelt volta nem állapítható meg. A felperesek keresettségének joga a

- 7 -

Pf.III.20.786/2010/4. szám

szerződés érvénytelenségének megállapítása körében nem állt fenn, miután nincs olyan jogi érdekeltységük, amely megalapozná igényérvényesítésüket. Az I. rendű alperessel kötött szerződés nem ütközik sem a jóerkölcsbe, sem a jogszabályba, ezért nem tekinthető semmisnek. A szerződés relatív hatálytalansága megállapításának konjunktív törvényi feltételei nem állnak fenn, tekintettel arra, hogy az I. és II. rendű felpereseknek a szerződés megkötésének időpontjában nem állt fenn olyan követelése, amelynek kielégítési alapját elvonhatták.

A IV. rendű alperes az I. és III. rendű alperesekhez csatlakozva kérte a kereset elutasítását.

A Csongrád Megyei Bíróság 2008. április 2. napján kelt 7.P.20.385/2006/65. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. A Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.250/2008/3.

számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési jog korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. A Csongrád Megyei Bíróság 2008. október 31. napján kelt 7.P.22.321/2008/3. számú ítéletével a felperesek keresetét ismételten elutasította. A Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.572/2008/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét megalapozatlanság miatt hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletével kötelezte az I. és III. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg az I-II. rendű felpereseknek, mint együttes (az ítélet indokolása szerint egyetemleges) jogosultaknak 10.000.000 Ft kártérítést, valamint perköltséget. Az I. és III. rendű alpereseket 600.000 Ft le nem rótt eljárási illeték megfizetésére is kötelezte. Kimondta, hogy a III. rendű alperessel szemben végrehajtási eljárásnak csak abban az esetben van helye, ha az I. rendű alperessel szembeni behajtás eredménytelen. Ezt meghaladóan a felperesi keresetet elutasította. A felek közötti jogviszony tekintetében a Ptk. 200. § /1/ bekezdésére és 205. § /1/ és /2/ bekezdésére utalással kimondta, hogy a szerződési típuszabadság elve miatt lehetőség volt arra, hogy az ügyletkötő felek olyan vegyes szerződést hozzanak létre, amely több, a Ptk-ban nevesített vagy nevesítetlen szerződés elemeit foglalja magában. A perbeli esetben a felek írásbeli szerződése használati, hasznosítási jog átengedésének minősül, amely a haszonbérlethez áll a legközelebb, azonban vállalkozási elemeket is hordoz, míg a szóbeli megállapodás megbízási jellegű. A Ptk. 403. § /3/ bekezdése, továbbá az írásbeli megállapodás értelmében a munkaterület biztosítása az I. rendű alperes kötelezettsége volt, ahogyan a 2002. február 20-i szerződésmódosítás szerint az engedélyek beszerzése is. A 2002. április 17-i, 2002. november 9-i, valamint 2003. január 25-i írásbeli megállapodások is kizárólagosan arra tartalmazznak utalást, hogy az engedélyek beszerzésénél a felperesek közreműködnek, azonban az engedély beszerzése továbbra is az I. rendű alperes kötelezettsége volt. Az eljárás során megállapítható volt, hogy a II. rendű felperes az engedélyezési eljárásban az I. rendű alperes által adott felhatalmazás alapján járt el. Ezzel a II. rendű felperes a megbízási jellegű közreműködési kötelezettségének eleget tett, ugyanakkor az I. rendű alperes bírói felhívások és a

- 8 -

Pp. 164. § /1/ bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére nem bizonyította, hogy az engedélyek beszerzésének kötelezettsége - az írásbeli megállapodásban rögzítettekkel ellentétben - az I-II. rendű felperesek kizárólagos szerződéses kötelezettsége lett volna. Rámutatott arra, hogy a felek közötti jogviszony természete miatt a szerződéstől elállásnak nincs helye, a jogviszony csak felmondással, a jövőre nézve számolható fel. A rendes felmondás jogát a felek közötti szerződés kizárta, az azonnali hatályú felmondás alapjául szolgáló súlyos szerződésszegést pedig az I. rendű alperes nem bizonyította, mert nem igazolta, hogy a felperesek kötelezettsége lett volna az engedélyek beszerzése, ezért e magatartásból származó szerződésszegésre alappal nem hivatkozhat. Emellett az I. rendű alperes a Pp. 141. § /2/ és /6/ bekezdésében, valamint a Pp. 3. § /4/ bekezdésében foglaltakra történt figyelmeztetés ellenére nem bizonyította - **(személy 1)**, valamint **(személy 10)** vallomásaival szemben -, hogy az I. rendű felperes felé egyáltalában közölt volna felmondást. Mindezek alapján megállapítható az is, hogy az I. rendű alperes az I. rendű felperes felé felmondást nem közölt, a II. rendű felperes tekintetében pedig a felek megállapodása alapján rendes felmondásra nem volt jogosult, rendkívüli felmondás

feltételei pedig nem álltak fenn, így a felmondás érvénytelen. A felperesek az érvénytelen felmondásra hivatkozással kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a bányá kitermelési jog őket illeti meg, és kötelezze ennek türéseére az I-II. rendű alpereseket, e körben állapítsa meg, hogy az I-II. rendű alperesek közötti szerződés érvénytelen. Érvénytelen felmondás esetén a feleknek a szerződés kapcsán közölt felmondás előtti állapotot kellene visszaállítaniuk, azonban a perbeli esetben erre lehetőség nincsen, ugyanis időközben az I. rendű alperes hatósági engedély alapján gyakorolt bányászati jogát a bányafelügyelet hozzájárulásával ruházta át a II. rendű alperesre. Az I. és II. rendű alperesek közötti szerződés érvénytelenségét valamennyi jogcímen megalapozatlannak ítélte. Rámutatott arra, hogy a felperesek jogi érdekeltsége folytán a szerződés érvénytelensége iránti kereset előterjesztésére keresetösségi joggal rendelkeznek, azonban sem a szerződés színleltsége, sem annak jóerkölcsbe ütközése nem állapítható meg. Ugyancsak nem mondható ki a szerződés jogszabályba ütköző volta miatt annak semmissége, mert egy jogszerűtlenül gyakorolt felmondás után kötött szerződés pusztán ezen okra hivatkozással nem válik érvénytelenné. A felperesek által előterjesztett Ptk. 203. §-a szerinti relatív hatálytalanság megállapítása iránti kereset is alaptalan, ugyanis jelen esetben nem tulajdon átruházásról, hanem bányászati jogosultság átruházásáról volt szó, és a felpereseknek az I. rendű alperessel szemben az ügylet megkötésének időpontjáig bírósági eljárás keretében érvényesített követelése nem volt, így a kereset előterjesztésének törvényi feltételei nem álltak fenn. Ezért a szerződés - valamennyi jogcímen előterjesztett - érvénytelenségére és hatálytalanságára alapított kereseti kérelmek alaptalanok voltak. Megalapozottnak ítélte ugyanakkor az I-II. rendű felperes másodlagos, 10.000.000 Ft kártérítés megfizetése iránti kereseti kérelmét. Megállapította, hogy a szerződés teljesítése az I. rendű alperesnek felróható okból hiúsult meg, ezért a Ptk. 312. § /2/ bekezdésére tekintettel az I-II. rendű felperesek a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhetnek. A kár összegszerűségének bizonyítására szakértő került kirendelésre. A szakértő véleményéből, továbbá a felek között létrejött módosított szerződés kikötéseiből megállapítható, hogy a termeléssel elérhető jövedelem 50 %-ára az I-II. rendű felperesek jogosultak. Figyelemmel azonban arra, hogy a felperesek keresetet

- 9 -

Pf.III.20.786/2010/4. szám

kizárólag 10.000.000 Ft megfizetésére terjesztettek elő, így a bíróság kártérítés jogcímén az I. rendű alperest a felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára 10.000.000 Ft megfizetésére kötelezte. A II. rendű alperes tekintetében kártérítés jogcímén előterjesztett keresetet azért találta megalapozatlannak, mert az I-II. rendű felperesek a II. rendű alperessel jogviszonyba nem kerültek. A III. rendű alperes felelősségére a közkereseti társaság vonatkozásában érvényesülő mögöttes felelősség szabályai az irányadók, ugyanakkor a IV. rendű alperes marasztalására a tagsági jogviszonya megszűnésére és a törvényben írt ötéves határidő elteltére tekintettel nem kerülhet sor.

Az elsőfokú ítélet I. és III. rendű alperesi marasztalást tartalmazó rendelkezéseivel szemben az I. és III. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezései megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását. Arra hivatkoztak, hogy a II. rendű felperes és az I. rendű alperes között együttműködési szerződés jött létre. E szerződést több alkalommal módosították, és a III. számú módosítással, 2002. november 9. napján lépett be a

kötelembbe az I. rendű felperesi kft. A megállapodás elsődlegesen a bánya kitermelésének megkezdéséhez szükséges engedélyek beszerzésére irányult, és azt követően, annak függvényében a bánya kitermelésére. Nyilvánvaló tehát, hogy a megállapodás elsődlegesen megbízás volt, az engedélyek beszerzése előfeltétele volt a kitermelés megkezdésének. 2004. június 2. napján az I. rendű alperes felmondta a megállapodást a II. rendű felpereshez címezve. Ennek indoka az volt, hogy a megbízott nem az elvárható gondossággal járt el, a bánya megnyitását veszélyeztette. Ez pedig alapos indok volt a felmondásra. A felperesek magatartása folytán a tevékenység elkezdése is kérdésessé vált, más közreműködő bevonásával sikerült csak az engedélyeket végül megszerezni. Az együttműködési megállapodás abban az időben még a megbízási részében volt, a megbízó a megbízott magatartására figyelemmel jogosult volt elállni a szerződéstől. A megállapodásnak a vállalkozói része ezen időben még nem valósult meg. Az I. rendű felperes felé nem volt szükség a szerződés felmondására, hiszen az I. rendű felperes csak mint kitermelő szerepelt a szerződés módosításában. A megbízott a feladatát nem végezte el, ez pedig előfeltétele lett volna a későbbi kitermelés megkezdésének, amely így meg sem történhetett. A felek közötti komplex jogviszony első eleme megbízási jellegű volt, a felperesi társaságnak átengedett hasznosítási jog csak a szükséges engedélyek beszerzésétől vált függővé, amely nem következett be, így a szerződés e része nem lépett hatályba. A szerződésnek a hasznosításra vonatkozó része hatályba lépésének hiányában erre jogot, kártérítési igényt alapítani nem lehet.

Az I-II. rendű felperesek, valamint a II. és IV. rendű alperesek a másodfokú eljárásban nyilatkozatot nem tettek.

Az I. és III. rendű alperesi fellebbezés - a jogvita érdemét illetően - **alaptalan**.

- 10 -

A másodfokú bíróság előrebocsátja, hogy az elsőfokú bíróság határozatát kizárólag a fellebbezéssel érintett rendelkezések keretei között bírálta felül, így az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét a fellebbezési eljárás nem érintette.

A megfellebbezett ítéleti rendelkezések tekintetében az elsőfokú bíróság a felmerült bizonyítékok helyes és okszerű mérlegelésével állapította meg az I-II. rendű felperesek, valamint az I. rendű alperes közötti jogviszony létrejöttét. A társaságok közötti szerződéses jogviszony jellege, e jogviszony jogi minősítése, a jogviszonyban részt vevő felek jogai és kötelezettségei tekintetében helyes jogi következtetéseket vont le, a felek közötti jogviszony egyes elemeit helyesen minősítette. Téves az I. és III. rendű alperesi fellebbezés azon előadása, hogy a társaságok közötti együttműködéssel megvalósuló jogviszonynak két önálló létszaka lett volna, azaz először kizárólag megbízási jogviszony lett volna megállapítható, és ettől elkülönülten, mintegy a szerződés második létszakaként lenne megállapítható a szerződésnek a használatra, hasznosításra vonatkozó része. Az ügyletkötő felek között létrejött és az elsőfokú bíróság által is helyesen komplexnek kezelt jogviszony lényegi jellemzője, hogy az ügyletkötő felek akaratnyilatkozataikat az egységes jogviszonyra tekintettel tették. A jogviszony egységességére tekintettel nincs különválasztható, önálló megbízás és használatra, hasznosításra vonatkozó szerződés a

felek között. Az írásban létrejött szerződés határozottan és egyértelműen az I. rendű alperes kötelezettségévé tette az engedélyezési eljárás lebonyolítását. Az I. rendű alperesi felhatalmazás alapján ezen eljárásban való felperesi közreműködés e szerződéses kötelezettség minősítésén nem változtat, azt pedig az I. rendű alperes bírói felhívás ellenére bizonyítani nem tudta, hogy - a mögöttesen érvényesülő jogszabályi rendelkezésekkel összhangban - a felek közötti írásbeli megállapodás tartalmától eltérően szóbeli megállapodással a II. rendű felperes szerződéses kötelezettségévé tették az engedélyek beszerzését.

Alaptalanul hivatkozik az I. és III. rendű alperesi fellebbezés arra is, hogy az engedélyek beszerzése előfeltétele lett volna a kitermelésre vonatkozó szerződés hatályba lépésének. A felek között létrejött komplex jogviszony helyesen csak úgy értelmezhető, hogy a megállapodásban az ügyletkötő felek a jogviszony egészére tekintettel tették jognyilatkozataikat. A szerződésnek nincs olyan különválasztható, feltételektől függő része, amire a fellebbezés utal. Sem a felek közötti írásbeli megállapodás tartalmából, sem a perben felmerült egyéb bizonyítékokból nem lehet okszerűen olyan következtetést levonni, hogy a szerződés hatályának beállításához szükséges feltétel kikötésében állapodtak meg az ügyletkötők, így súlytalan az a fellebbezési hivatkozás, hogy a használati, hasznosítási jog vonatkozásában a szerződés hatálya nem állt be.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I. és III. rendű alperesek nem bizonyították, hogy a jogviszony írásbeli megállapodással igazolt tartalmához képest szóbeli megállapodással az engedélyezési eljárás lefolytatását a felperesek szerződéses kötelezettségévé tették, ebből következően e kötelezettség elmulasztására alapítottan jogszerűen a szerződés felmondására sem volt lehetőség. Ezért helytálló az a megállapítás is, hogy a komplex jogviszonyból eredő szerződéses kötelezettségek teljesítése az I. rendű alperesnek felróható okból hiúsult

- 11 -

Pf.III.20.786/2010/4. szám

meg, így az I. és II. rendű felperesek a teljesítés elmaradása miatt megalapozottan követelhettek kártérítést az I. rendű alperestől. A perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye szerint a felperesek az általuk kért összegnél jelentősen nagyobb kártérítésre tarthattak volna igényt, miután azonban a Pp. 215. §-a értelmében a bíróság döntési jogkörét az előterjesztett kereseti kérelem határozza meg, így helyesen döntött az elsőfokú bíróság a felperesi kártérítési keresettel azonos I. rendű alperesi marasztalásról. Az elsőfokú ítélet e marasztaló rendelkezésének pontosítására kizárólag annyiban volt szükség, hogy az I. és II. rendű felperesek Ptk. 335. §-a szerinti egyetemleges jogosultságát volt szükséges kimondani, amire az elsőfokú ítélet jogi indokolása is megfelelően utalt, ugyanakkor a rendelkező részben a jogosultság együttes jellege került feltüntetésre. Az I. rendű alperes megalapozott marasztalása esetén a III. rendű alperesi mögöttes felelősség kimondása is indokolt, ezért a III. rendű alperessel szembeni felperesi kereset elutasítására irányuló - bővebb indokolást e körben nem is tartalmazó - fellebbezési kérelem sem foghat helyt.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit - a fentebb írt pontosítás mellett - a Pp.

253. § /2/ bekezdése alapján a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. A Pp. 253. § /3/ bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül kell határoznia a le nem rótt illeték megfizetéséről. Megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag az I. és II. rendű felperesi kereset vonatkozásában felmerült és illetékfeljegyzési jogukra tekintettel le nem rótt eljárási illeték viseléséről határozott, holott az elsőfokú bíróság 2008. április 2. napján kelt, kijavított 7.P.20.385/2006/65. számú ítéletével szemben előterjesztett I-II. rendű felperesi fellebbezés folytán is felmerült 600.000 Ft összegű le nem rótt fellebbezési eljárási illeték. A másodfokú bíróság ezen ítéletet a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül, az elsőfokú bíróság által elkövetett lényeges eljárási szabálysértések miatt helyezte hatályon kívül, erre tekintettel az először megismételt eljárásban hozott 7.P.22.321/2008/3. számú ítélet elleni fellebbezés kapcsán a felpereseknek az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 51. § /1/ bekezdésében foglalt illetékkedvezményre tekintettel eljárási illeték fizetési kötelezettsége már nem merült fel. Az ismételten hatályon kívül helyezett elsőfokú ítéletet követő megismételt eljárásban azonban a Pp. 253. § /4/ bekezdésére tekintettel az elsőfokú bíróságnak nem kizárólag a kereseti kérelemmel összefüggő eljárási illeték viseléséről, hanem az eljárás során felmerült fellebbezési eljárási illeték viseléséről is szükséges lett volna rendelkeznie. Miután erre nem került sor, a másodfokú bíróság a Pp. 253. § /3/ bekezdésére tekintettel ebben a részében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I., valamint III. rendű alperes által az államnak külön felhívásra fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 1.200.000 Ft-ra felemelte.

Az I. és III. rendű alperesi fellebbezés megalapozatlan volt, a másodfokú határozat elsőfokú ítéletet részben megváltoztató rendelkezései nem az I. és III. rendű alperesi fellebbezéssel összefüggő kérdésekre vonatkoztak, ezért a fellebbezés érdeme tekintetében az I. és III. rendű alperesek peresztesnek bizonyultak a másodfokú

- 12 -

eljárásban. Az I. és III. rendű alperesekre az Itv. fentebb idézett illetékkedvezménye nem vonatkozik, tekintettel arra, hogy az eljárás korábbi szakaszában az I. és III. rendű alperesek fellebbezést nem terjesztettek elő. Az I. és III. rendű alperesek illetékfeljegyzési jogára figyelemmel a másodfokú bíróság az Itv. 74. § /3/ bekezdésére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § /2/ bekezdése, valamint 15. § /1/ és /3/ bekezdése alapján határozott az I. és III. rendű alperesi fellebbezés folytán felmerült le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről. A peresztes I. és III. rendű alperesek másodfokú perköltség megfizetésére is kötelesek lettek volna, azonban az I. és II. rendű felpereseknek a másodfokú eljárásban igazolható perköltségük nem merült fel, ezért etekintetben a másodfokú bíróság a döntéshozatalt mellőzte.

Szeged, 2011. március 22. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.	Dr. Kasza Ferenc sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

